

*Alkotmányügyi Bizottság
Elnök*

29.4.2022

Johan Van Overtveldt
Elnök
Költségvetési Bizottság
BRÜSSZEL

Irene Tinagli
Elnök
Gazdasági és Monetáris Bizottság
BRÜSSZEL

Tárgy: Vélemény a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szembeni végrehajtási jelentésről(2021/2251(INI))

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Elnök Asszony!

A fent említett eljárás keretében az Alkotmányügyi Bizottság (AFCO) 2022. március 28-i ülésén úgy határozott, hogy véleményt nyújt be az Önök bizottságaihoz. Az ügy sürgősségére való tekintettel az AFCO koordinátorai azt javasolták a bizottságnak, hogy a véleményt levél formájában küldjék meg.

Az Alkotmányügyi Bizottság 2022. április 28-i ülésén megtárgyalta az ügyet, és 22 igen szavazattal, 5 nem ellenében, 1 tartózkodás mellett elfogadta¹ a levél formájában megfogalmazott véleményt, és felkérte a Költségvetési Bizottságot és a Gazdasági és Monetáris Bizottságot mint illetékes bizottságokat, hogy a javaslatokat foglalják bele állásfoglalásra irányuló indítványukba.

Tisztelettel:

Antonio Tajani

¹ A zárószavazáson jelen voltak: Antonio Tajani (elnök és a vélemény előadója), Gabriele Bischoff (első alelnök), Charles Goerens (második alelnök), Giuliano Pisapia (harmadik alelnök), Loránt Vincze (negyedik alelnök), Gerolf Annemans, Vladimír Bilčík (Esteban González Pons helyett), Damian Boeselager, Leila Chaïbi, Włodzimierz Cimoszewicz, Gwendoline Delbos-Corfield, Pascal Durand, Angel Dzhambazki (Geert Bourgeois helyett), Daniel Freund, Sandro Gozi, Brice Hortefeux, Laura Huhtasaari, Sophia in 't Veld (Guy Verhofstadt helyett), Victor Negrescu, Paulo Rangel, Antonio Maria Rinaldi, Domènec Ruiz Devesa, Jacek Saryusz-Wolski, Helmut Scholz, Pedro Silva Pereira, Sven Simon, Trócsányi László, Rainer Wieland.

JAVASLATOK

Az Európa jövőjéről szóló, 2017. február 16-i állásfoglalásaiban a Parlament hangsúlyozta, hogy javítani kell az Unió cselekvőképességét, valamint fokozni kell a demokratikus elszámoltathatóságot és a döntéshozatal átláthatóságát, lévén hogy a közösségi módszer a legmegfelelőbb az Unió működése érdekében.

Az Európa jövőjéről szóló konferencia (a továbbiakban: COFE) 2021 októbere óta tárgyal többek között az Unió előtt álló demokratikus és alkotmányos kihívásokról; ezek a megbeszélések relevánsak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz intézményi felépítése és a Parlament által az eszköz keretében történő pénzkifizetések feletti, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében a külső címzett bevételeken keresztül történő elvárt demokratikus ellenőrzés szempontjából.

Az Alkotmányügyi Bizottság a Költségvetési Bizottság és a Gazdasági és Monetáris Bizottság elnökének címzett, 2020. október 13-án kelt levelében benyújtotta véleményét a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról (COM(2020)0408 – C9 0150/2020 – 2020/0104(COD)).

Az Alkotmányügyi Bizottság tudomásul vette a Költségvetési Bizottság és a Gazdasági és Monetáris Bizottság 2022. február 17-i jelentéstervezetét – a továbbiakban „jelentéstervezet” – a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásáról (2021/2125(INI)).

A fent említett 2020. október 13-i levelében a bizottság – az intézményi egyensúly elvének tiszteletben tartásával – kérte, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szembeni rendelet¹ tartalmazzon rendelkezéseket a demokratikus ellenőrzés és az elszámoltathatóság biztosítására. E rendelkezések közül néhányat az alábbiakban dőlt betűvel idézünk, és a bizottság ajánlásai követik őket:

- *„az érdekelt felekkel folytatott többszintű konzultációk a regionális és helyi szintű képviselők vagy hatóságok, gazdasági és szociális partnerek, valamint civil társadalmi szervezetek és más érdekelt felek bevonásával a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek előkészítése során is, a folyamat indokolatlan késedelmek nélkül, a partnerségi elvvel összhangban”*; e tekintetben a bizottság sajnálatát fejezi ki – amint azt a Parlament 2021. június 10-i, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szembeni ellenőrzési állásfoglalásában megállapította –, hogy számos tagállam nem, vagy nem megfelelően vonta be a regionális és helyi hatóságokat a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kidolgozásának folyamatába; a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szembeni rendelet 18. cikke (4) bekezdésének q) pontjával összhangban a bizottság ragaszkodik ahhoz, hogy az érdekelt felek legszélesebb körét – köztük a helyi és regionális szervezeteket, a szociális partnereket és a nem kormányzati szervezeteket – hatékonyan be kell vonni az eszköz végrehajtási és nyomon követési folyamatába; a bizottság ezért kéri uniós szintű strukturált párbeszéd kialakítását a civil társadalommal, például helyi uniós tanácsosok rendszerének létrehozása révén, ami csökkenthetné a civil társadalom és az Unió közötti távolságot²; a bizottság megjegyzi,

¹ A Tanács (EU) 2020/2094 rendelete (2020. december 14.) a Covid19-válság utáni helyreállítás támogatására szolgáló Európai Unió Helyreállítási Eszköz létrehozásáról (HL L 433 I., 2020.12.22., 23. o.).

² Végleges Kantar-jelentés, 85. o.

hogy a COFE-ban a polgárok általánosságban utaltak arra, hogy meg kell erősíteni a polgárok és a helyi intézmények közötti kapcsolatokat az átláthatóság növelése és a konkrét uniós kezdeményezésekről való jobb tájékoztatás érdekében³;

- *„Rendszeres és időben történő jelentéstétel és tájékoztatás az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak egyidejűleg és egyenlő feltételek mellett, mind írásban, mind a Bizottság és a tagállamok képviselőinek az Európai Parlament illetékes bizottságai ülésein való részvétele révén”*; e tekintetben a bizottság üdvözli, hogy az Európai Bizottság és a Parlament között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szülő rendelet 26. cikkének megfelelően rendszeres párbeszéd zajlik; ragaszkodik ahhoz, hogy ezekre a párbeszédre a Parlament kérésének megfelelően továbbra is sor kerüljön, de ne ritkábban, mint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szülő rendelet 26. cikkének (1) bekezdésében meghatározott „kéthavonta” minimumszabály szerint, és hogy az Európai Bizottság köteles legyen figyelembe venni a Parlament véleményét; a bizottság hangsúlyozza, hogy ezeknek az eszmecseréknek a Bizottság átlátható, teljes körű és időben történő információközlésén kell alapulniuk, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szülő rendelet 25. cikkében meghatározott normáknak megfelelően, amelyek minimumszabályok; ehhez kapcsolódóan a bizottság kéri, hogy a Bizottság és a tagállamok között aláírt operatív megállapodásokról tájékoztassák a Parlamentet; a bizottság ragaszkodik ahhoz, hogy a Bizottság rendszeresen tájékoztassa a Parlamentet a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek értékelésének állásáról, beleértve azt is, hogy a tagállamok hogyan hajtották végre a célokat és a mérföldköveket;
- *„Az Európai Parlament hozzáférése egy egységes adatbázishoz, amely elektronikus formában részletes információkat tartalmaz az eszközből származó finanszírozás végső kedvezményezettjeiről”*; e tekintetben a jelentéstervezet 11. bekezdésével összhangban a bizottság kéri, hogy a Bizottság kérje a tagállamoktól, hogy hozzanak létre megfelelő jelentéstételi eszközöket, amelyek a végső kedvezményezettekkel kapcsolatos részletes adatállományt tartalmaznak; kéri, hogy a jelentéstétel legyen részletesebb, és a kimenet helyett inkább az eredmény- és hatásmutatókra összpontosítson a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz szerepének és adicionalitásának jobb érthetősége végett; a bizottság kéri, hogy ezeket az adatokat teljes átláthatósággal közöljék a Parlamenttel;
- *„A finanszírozáshoz való hozzáférés feltétele az EUSZ 2. cikkében foglalt értékek tiszteletben tartása, az e tekintetben a teljes uniós költségvetésre vonatkozóan meghatározandó szabályokkal összhangban”*; e tekintetben emlékeztet rá, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szülő rendelet 8. cikke szerint az eszközt az általános feltételrendszerről szülő rendelettel összhangban kell végrehajtani⁴; a bizottság üdvözli az Unió Bíróságának a C-156/21. és C-157/21. sz. ügyekben 2022. február 16-án hozott ítéleteit, amelyekben elutasította a Magyarország és Lengyelország által 2021 márciusában az általános feltételrendszerről szülő rendelet ellen benyújtott

³ 4. polgári vitacsoport, 2.3. alterület – Az európai értékek előmozdítása – 18. ajánlás: „Közelebb hozni az uniós polgárokat az Unióhoz a polgárokkal és a helyi intézményekkel, például a helyi önkormányzatokkal, iskolákkal és önkormányzatokkal való kapcsolat megteremtése és megerősítése révén. Ez drasztikusan javítaná az átláthatóságot, valamint elérné a polgárokat, és jobb kommunikációt biztosítana velük a konkrét uniós kezdeményezésekről és az általános uniós információkról.”

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/2092 rendelete (2020. december 16.) az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről (HL L 433 I., 2020.12.22., 1. o.).

megsemmisítés iránti kereseteket; a bizottság (mellékesen) tudomásul veszi, hogy a COFE egyik állásfoglalás-tervezete⁵ a feltételelességi rendszer alkalmazásának kiterjesztését szorgalmazta a jogállamiság valamennyi megsértésére, azaz a kizárólag az uniós költségvetést érintő jogsértéseken túlmenően; a bizottság üdvözli továbbá a Bizottság azon döntését, hogy Magyarország esetében alkalmazza a feltételelességi rendszert; a bizottság utal az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottsággal közösen 2022. március 31-én elfogadott közös jelentésre a jogállamiság lengyelországi tiszteletben tartásáról szóló közös missziójukkal kapcsolatban; e közös jelentés szerint az EU-nak a jelenlegi geopolitikai helyzettől függetlenül továbbra is ragaszkodnia kell ahhoz, hogy a lengyel hatóságok továbbra is tiszteletben tartásuk a Szerződésekből eredő, a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségeket; a közös jelentés megállapítja, hogy e célból a jogállamisági eszköztár valamennyi vonatkozó eszközét fel kell használni, beleértve az éves jogállamisági jelentést, az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdése szerinti eljárást, a jogsértési eljárásokat és a jogállamisági feltételrendszert; következésképpen a bizottság felkéri a Bizottságot, hogy Lengyelország esetében is alkalmazza az általános feltételrendszerről szóló rendelet 6. cikkének (1) bekezdését; végül a bizottság hangsúlyozza, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nem finanszírozható olyan projekt, amely ellentétes az EUSZ 2. cikkében foglalt uniós értékekkel;

Ezen túlmenően, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szembeni (20) preambulumbekkezdésével és 5. cikkének (1) bekezdésével összhangban, valamint a jelentéstervezet 26. pontjával összhangban a bizottság ragaszkodik ahhoz, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott projekteknek tiszteletben kell tartaniuk az uniós finanszírozás adicionalitásának elvét, és hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz – kellően indokolt esetek kivételével – nem helyettesítheti az ismétlődő nemzeti kiadásokat.

Végezetül a jelentéstervezet 9. bekezdésével összhangban a bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy igényeljenek kölcsönöket a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz révén, amennyiben az uniós hitelek kamatai vonzóak számukra.

Hosszabb távon a bizottság megjegyzi, hogy a jelenlegi 2021–2027-es többéves pénzügyi keret és a NextGenerationEU – figyelemmel az ukrajnai háború által teremtett új geopolitikai háttérre is – nem biztos, hogy biztosítják az Unió számára szükséges forrásokat; a bizottság ezért arra kéri a Bizottságot, hogy vizsgálja meg, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt meg kell-e hosszabbítani a jelenlegi kötelezettségvállalási időszakon túl, vagy akár állandó eszközzé kell-e tenni, biztosítva ugyanakkor, hogy a parlamenti elszámoltathatóság és felügyelet jelenlegi hiányosságait kiküszöböljék.

⁵ 2. polgári vitacsoport (2.1. alterület – Az európai értékek védelme – 10. ajánlás).